

Opettaja: Juha Rautio
Oppilas: Frank Krokfors
Päiväys: 3.4.2020
Tehtävä: lopputyö essee

1. essee/blogikirjoitus/kritiikki

Opiskelija tutustuu vapaavalintaiseen tietokirjaan, jonka pohjalta kirjoittaa kurssityönä

- A) omavalintaisesta aiheesta esseen tai esseistisen blogimerkinnän, jossa viittaa jollain tavalla luettuun tietokirjaan (Lajuus: n. 2 sivua, alle 700 sanaa).

Esseen kummitus

Kirjoitan kummituksista siksi, että ennen vanhaan 1800-luvulla kummituksista kertominen on ollut ”jokapäiväistä viihdettä iltamyöhäisellä”. Mielestäni kummituksista pitää olla tietoa saatavilla edelleen siksi, että kertomisen kulttuuri on siirtynyt 2000-luvulla tietokoneille. Tähän päivään tullessamme kummitusjuttujen kertominen on jäänyt vähemmälle siksi, että esimerkiksi radio, Aku Ankka ja televisio ovat ajan saatossa korvanneet suusta suuhun kertomisen kulttuuria.

Valitsin kurssin lopputyöni aiheeksi tietokirjan nimeltään ”Väärin haudattu sotamies” (Kauhanen, 2018), missä selitetään kummitusjuttujen syntyyn liittyviä seikkoja - ja yleistetään filosofiaa siitä, että kummitusjuttujen kertominen on perusluokan viihdettä ajalta ennen saippuaopperaa. Rajaan teosta siksi, että se käsittelee kauttaaltaan kaikkiin Suomen historian aikaisiin sotiin liitetyt kummitusjutut. Aihetta rajatakseni olen keskittynyt toisen maailmansodan aikaiseen kappaleeseen.

Kummituksia toisessa maailmansodassa on näyttäytynyt sodan aikana niin taistelukentillä, kuin taistelujen lomassakin. Kentällä on tavattu esimerkiksi vihollinen, jota tulitettiin pitkään ennen, kuin huomattiin, ettei kummitus kaadu luoteihin. Sitä ei tiedetty, että vihollinen olikin ollut kummitus, mutta silloin käskettiin lopettaa tulittaminen ammuksien säästämiseksi. Taistelujen lomassa kummituksia on näyttäytynyt maasta nousevina ”riekkoina” tai vielä hautaamisen jälkeen korsuun juttelemaan palanneina aaveina.

Toisista kummitusjutuista välittyy humoristinen sävy, toisista taas absurdius, kun toisista taas kylmä arkipäiväisyys – mikä vaikuttaa tavallaan todelta. Vastikään kaatuneen aseveljen kanssa on käyty keskustelu ”mies miehelle” missä kummitus toteaa esimerkiksi: ”Ei se niin kovasti tuntunut,

kun selkäranka kerran meni poikki – sinähän elät vielä vanhaksi – ajattelin tulla vain juttelemaan.”
(Kauhanen, 2018: 174-187)

Kaikilla kirjoituksilla on mielestäni myös oma henkensä. Nykypäivänä kirjoittaminen on yleistynyt valtavasti verrattuna 1800-lukuun, milloin ensimmäiset suomalaiset kansankirjoittajat ovat alkaneet kirjoittaa paikallisiin julkaisuihin. Moderniin aikaan internetin kautta saa valtavat määrät kirjoituksia, kuten kolumneja sekä kirjoja, kuten myös uutisia sekä blogeja. Internet-selaimen avatessaan, kuvat ihmisistä värittävätkin lähes kaikkia vieraillemiamme sivustoja, joten ihmishahmo nousee tekstin rinnalle. Informaatiota on niin paljon, että pää voi mennä pyörälle. Miltä kannalta henkeä pitäisi lähestyä ja miten se liittyy riekkoihin ja kummituksiin?

Suuren pandemian levitessä maailmalla joudumme jäämään kotiin ja eristäytymään ylimääräisistä sosiaalisista kontakteista tartuntavaaran vuoksi. Internet on tullut arkipäiväiseksi kanavaksi kokea asioita ja viettää aikaa päivän tunteina, joten internet tarjoaa hyvän välineen ihmisille tällaisina aikoina. Erityisesti somet, kuten facebook taikka reddit toimivat ilmaisukanavina ihan vain arkipäiväisen kertomisen ja kanssakäymisen keinoina. Niistä pitää muistaa, että kuva ihmisestä on henkilötieto, missä käsitellään yksityisiä tietoja liittyen ihmisiin.

Yksikään ihminen ei varsinaisesti voi kävellä selaimen kautta sisälle nettiin. Ihminen on siirtynyt digitaaliselle alustalle imagoina ja henkilöihin liittyvinä tietoina, kuten kasvoina sekä tilanne- ja uutiskuvina. Mielestäni vanhastaan arkipäiväisen kertomisen ja kokemisen kulttuuriin kuuluneet kummitus -hahmot muistuttavat hieman internetissäkin olevaa: vastaantulevat ihmishahmot ovat vain eräänlaisia projektioita ihmisistä.

Internetissä vaikuttaa nykyisellään tunnetusti digitaalinen kulttuuriperintö. Vaikka netissä olevan ihmisen kohtaakin vain imagona, projektiona tai avatarina, niin taustalla on kuitenkin aivan tavallinen henkilö. Aluksi kertomisen kulttuuria internetissä toimittivat uutislehdet sekä blogit - mutta niiden rinnalle on kehittynyt some eli sosiaalinen media. Sivustoihin ja someihin liittyy mielestäni ongelma siksi, että kertomisessa ja kokemisessa ei nykyään kohtaa oikeaa ihmistä – siitä ei saa selville, minkälainen henkilö on kyseessä. Hahmot jäävät yleensä etäiseksi, mutta ne voivat tulla myös lähelle - hieman kuten esimerkiksi aaveet toisen maailmansodan aikaan.

Kummitukset muistuttavat hieman ”daimoneita”, mutta kummitus ei tarkoita Kauhasen hengessä sitä, joten keskityn Kauhasen kautta kansanrunousarkiston tuntemiin henkiin toisen maailmansodan ajalta: ”riekkoihin”, ”aaveisiin”, ”eläviin kuolleisiin”, ”varjoihin” sekä ”poltergeisteihin”. Niistä kertominen voi mielestäni nykyään liittyä someen siksi, että some on viihteellistä kertomista varten rakennettu inhimillisen kanssakäymisen alusta. Siinä missä

vanhastaan tunnettu viihteen muoto siirtyy folklorismin muodossa uudelle alustalle; voivat vanhastaan tunnetut kummitushahmot ilmetä siinä lähestulkoon huomaamatta siksi, että ne ovat aivan silmiemme edessä ja nenämme alla.

Mielestäni teknologian myötä siirtyvät vaivihkaa myös kummitukset nettiin kaikki aikanaan. On mahdollista, että esimerkiksi facebookissa kuka tahansa haluaa esiintyä varjokuvana taikka riekkona hovin vuoksi, tai kertoa niistä juttua omalla tavallaan. Onhan kummituksista kertominen ollut mitä parhainta viihdettä. Kummitusjuttuja on kerrottu joko huvikseen tai pelottelemisen vuoksi, etteivät pienemmät eksyisi yön tunteina esimerkiksi pimeään metsään, mikä on vaarallista. Some on tässä yhteydessä mahdollisuus – joten kannattaa aina muistaa hieman pelotella lapsiakin: nettiin ei kannata mennä yöllä siksi, että keskiyön mörkötuntina voi käydä vaikka kuinka huonosti, sillä netti-kelikko tai naama-riekko voi viedä tyttären.